

**5 SEM FYUGP EDNC5A**

**2025**

( November )

**EDUCATION**

( Core )

Paper : EDNC5A

**( Development of Education in  
Pre-Independent India )**

*Full Marks : 60*

*Time : 2 hours*

*The figures in the margin indicate full marks  
for the questions*

1. তলত দিয়া প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া : 1×6=6

Answer the following questions :

(a) বৈদিক শিক্ষাৰ এটা লক্ষ্য উল্লেখ কৰা।

Mention one aim of Vedic education.

(b) দেশীয়/স্থানীয় শিক্ষাৰ পতনৰ এটা কাৰণ লিখা।

Write one cause of downfall of indigenous education.

(c) কোনখন প্রতিবেদনক ভাৰতীয় শিক্ষাৰ 'মেগ্না কাৰ্টা' বুলি কোৱা হয় ?

Which Report is called as 'Magna Carta' of Indian education?

(d) কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয় আয়োগৰ সভাপতি কোন আছিল ?

Who was the Chairman of the Calcutta University Commission?

(e) বৌদ্ধ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ এটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

Write one characteristic of Buddhist education system.

(f) বাৰ্ধা সন্মিলন কেতিয়া অনুষ্ঠিত হৈছিল ?

When was Wardha Conference held?

2. তলত দিয়াবোৰৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা :  $3 \times 4 = 12$

Write short notes on the following :

(a) বৈদিক যুগৰ নাৰী শিক্ষা

Women education in Vedic period

(b) ১৮১৩ চনৰ চাৰ্টাৰ আইনৰ প্ৰাৰ্থনাসমূহ বা বিধানসমূহ

The provisions of the Charter Act, 1813

(c) লৰ্ড কাৰ্জনৰ শিক্ষা নীতি

Lord Curzon's education policy

(d) ১৯৩৭ চনৰ উড্-এবট্ প্ৰতিবেদনৰ প্ৰস্তাৱসমূহ

Recommendations of the Wood-Abbot Report, 1937

3. বৈদিক যুগৰ শিক্ষা পদ্ধতিৰ লক্ষ্য আৰু পাঠ্যক্ৰমৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।  $5+5=10$

Discuss the aims and curriculum of Vedic education system.

অথবা / Or

মুছলমান যুগৰ নাৰী শিক্ষা আৰু শিক্ষাদান পদ্ধতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।  $5+5=10$

Discuss the women education and the method of teaching during the Islamic period.

4. প্ৰাচ্য-পাশ্চাত্য বিবাদ কি ? প্ৰাচ্য-পাশ্চাত্য বিবাদ ওৰ পেলোৱাত মেক'লেৰ অৱদানৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।  $3+8=11$

What is Anglicist-Classicist controversy? Discuss Macaulay's contribution in resolving the Anglicist-Classicist controversy.

5. হাৰ্টাৰ আয়োগ কোন চনত গঠন কৰা হৈছিল ? ভাৰতবৰ্ষৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত হাৰ্টাৰ আয়োগৰ পৰামৰ্শসমূহ লিখা।  $1+9=10$

In which year was Hunter Commission formed? Write the recommendations of Hunter Commission regarding secondary education in India.

অথবা / Or

কোন চনত গোখলেৰ বিল বিধানসভাত উত্থাপন কৰা হৈছিল ? প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত গোখলেৰ বিলৰ প্ৰস্তাৱসমূহ আলোচনা কৰা।  $1+9=10$

In which year was Gokhale's Bill presented in the Legislative Assembly? Discuss the proposals of Gokhale's Bill on primary education.

6. ঔপনিবেশিক ভাবতবর্ষত মাধ্যমিক আৰু বিশ্ববিদ্যালয় শিক্ষাৰ গঠন আৰু বিস্তাৰৰ নিৰ্মাণত ছাৰ্জেন্ট কমিটিৰ ভূমিকা পর্যালোচনা কৰা। 6+5=11

Examine the role of the Sargent Committee in shaping the structure and expansion of secondary and university education in colonial India.

\*\*\*

**5 SEM FYUGP EDNC5B**

**2025**

( November )

**EDUCATION**

( Core )

Paper : EDNC5B

**( Methods and Techniques of Teaching )**

*Full Marks : 30*

*Time : 1½ hours*

*The figures in the margin indicate full marks  
for the questions*

1. শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা : 1×3=3

Choose the correct answer :

(a) তলৰ কোনটো শিক্ষাদানৰ এটা সাধাৰণ বিধি নহয় ?

Which of the following is not a general maxim of teaching?

(i) সহজৰ পৰা জটিললৈ/Simple to complex

(ii) নজনাব পৰা জনালৈ/Unknown to known

(iii) সমগ্ৰৰ পৰা আংশিকলৈ/Whole to part

(iv) মূৰ্তৰ পৰা বিন্মূৰ্তলৈ/Concrete to abstract

( 2 )

(b) তলৰ কোনটো অণুশিক্ষণ চক্ৰৰ এটা পৰ্যায়ৰ ভিতৰত নপৰে ?

Which of the following is not a step in the microteaching cycle?

- (i) শিক্ষাদান  
Teaching
- (ii) প্ৰতিপুষ্টি  
Feedback
- (iii) পুনৰ শিক্ষাদান  
Re-teaching
- (iv) সামগ্ৰিক মূল্যায়ন  
Summative evaluation

(c) তলৰ কোনটো শৈক্ষিক প্ৰযুক্তিৰ এটা উদাহৰণ নহয় ?  
Which of the following is not an example of technology in teaching?

- (i) প্ৰজেক্টৰ  
Projector
- (ii) স্মাৰ্ট ব'ৰ্ড  
Smart board
- (iii) দূৰ-সংযোগ বৈঠক  
Teleconferencing
- (iv) বক্তৃতা  
Lecture

( 3 )

2. তলত দিয়াবোৰৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখা : 2×3=6

Write short notes on the following :

- (a) শিক্ষাদানৰ পূৰ্ব-সক্ৰিয় স্তৰ  
The pre-active phase of teaching
- (b) পাঠ-পৰিকল্পনাৰ প্ৰয়োজনীয়তা  
The importance of lesson plan
- (c) প্ৰক্ষেপিত আৰু অপ্ৰক্ষেপিত সঁজুলি  
Projected and Non-projected aids

3. শিক্ষাদান মানে কি ? শিক্ষাদানৰ সাধাৰণ বিধিসমূহৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰা। 1+6=7

What is teaching? Discuss, in brief, the general maxims of teaching.

অথবা / Or

এজন শিক্ষকে প্ৰাথমিক স্তৰৰ শ্ৰেণীকোঠাত স্মৃতিশক্তি স্তৰৰ পাঠদান কেনেকৈ অধিক ফলপ্ৰসূ কৰি তুলিব পাৰে ? 7

How can a teacher make memory level of teaching more effective at a primary level classroom?

4. অণুশিক্ষণ মানে কি ? চিত্ৰৰ সহায়ত অণুশিক্ষণ চক্ৰৰ বিষয়ে বিশদভাৱে বৰ্ণনা কৰা। 1+6=7

What is microteaching? Describe elaborately about the microteaching cycle with the help of a diagram.

অথবা / Or

এটা পাঠ-পৰিকল্পনাৰ হাৰ্বাৰ্টিয়ান স্তৰৰ সম্পৰ্কে বৰ্ণনা কৰা। 7

Describe the Herbartian steps of planning a lesson.

5. ভাৰতীয় শ্ৰেণীকোঠাত NEP 2020এ উদ্ভাৱনীমূলক শিক্ষা ব্যৱস্থাক কেনেদৰে উৎসাহিত কৰে, আলোচনা কৰা। 7

Discuss how NEP 2020 encourages innovative pedagogical practices in Indian classroom.

অথবা / Or

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিক্ষাগ্ৰহণত প্ৰেৰণা আৰু সংযোগ বৃদ্ধি কৰিবলৈ শ্ৰেণীকোঠাত কি কি প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি, বৰ্ণনা কৰা।

Describe the technologies that can be used in the classroom to increase student's motivation and engagement.

★★★

2025

( November )

EDUCATION

( Core )

Paper : EDNC5C

( Measurement and Evaluation in Education )

Full Marks : 60

Time : 2 hours

*The figures in the margin indicate full marks  
for the questions*

1. তলৰ প্রশ্নবোৰৰ অতি চমু উত্তৰ লিখা : 1×6=6

Write very short answers to the following questions :

(a) “মনোবৈজ্ঞানিক পৰিমাণত ‘0’ক নিৰ্দিষ্ট একক হিচাপে বিবেচনা কৰা নহয়।” এই কথাৰ শুদ্ধ নে অশুদ্ধ ?

“In psychological measurement, ‘0’ is not considered as a unit.” Is this statement true or false?

(b) মনোবৈজ্ঞানিক অভীক্ষাৰ এটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

Write one characteristic of psychological test.

(c) কৃতিত্বৰ অভীক্ষাৰ এটা উদ্দেশ্য লিখা।

Write one purpose of achievement test.

(d) মধ্যমাৰ এটা সুবিধা উল্লেখ কৰা।

Mention one advantage of median.

(e) চলক মানে কি?

What is meant by variable?

(f) ধনাত্মক বিষমতা কি?

What is positive skewness?

2. তলত দিয়াবোৰৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা :

3×5=15

Write short notes on the following :

(a) শিক্ষাত পৰিমাণৰ গুৰুত্ব

Importance of measurement in education

(b) ভাষামূলক অভীক্ষা আৰু ভাষাবিহীন অভীক্ষাৰ মাজৰ পাৰ্থক্য

Difference between verbal test and non-verbal test

(c) প্ৰতিমানীকৃত অভীক্ষাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ

Characteristics of standardized test

(d) শৈক্ষিক পৰিসংখ্যা বিজ্ঞানৰ পৰিসৰ

Scope of educational statistics

(e) প্ৰসামান্য বক্রৰ ধৰ্ম

Properties of normal probability curve

3. মূল্যায়ন কি? শিক্ষাত মূল্যায়নৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কে লিখা।  
পৰিমাণ আৰু মূল্যায়নৰ মাজৰ পাৰ্থক্যসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

2+3+3=8

What is evaluation? Write about the importance of evaluation in education. Explain the differences between measurement and evaluation.

অথবা / Or

অবিৰত মূল্যায়ন কি? শিক্ষাত ইয়াৰ তাৎপৰ্য সম্পৰ্কে লিখা।  
অবিৰত মূল্যায়ন আৰু সামগ্ৰিক মূল্যায়নৰ মাজৰ পাৰ্থক্যসমূহ  
ব্যাখ্যা কৰা।

2+3+3=8

( 4 )

What is meant by continuous evaluation?  
Write its significance in education. Explain  
the differences between continuous and  
comprehensive evaluation.

4. নিৰ্ভৰযোগ্যতা কি? ইয়াত প্ৰভাৱ পেলোৱা উপাদানসমূহ কি  
কি? নিৰ্ভৰযোগ্যতা আৰু বৈধতাৰ মাজৰ সম্পৰ্ক ব্যাখ্যা কৰা।  
 $2+3+3=8$

What is reliability? What are the factors that  
affect it? Explain the relationship between  
reliability and validity.

অথবা / Or

- পূৰ্বাভাসসূচক অভীক্ষাৰ অৰ্থ লিখা। ইয়াৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ কি কি?  
এই অভীক্ষাৰ তিনিটা অসুবিধা উল্লেখ কৰা।  
 $2+3+3=8$

Write the meaning of prognostic test. What  
are its characteristics? Mention three  
demerits of this test.

5. কাহিনী-সংবোধন অভীক্ষা কি? ইয়াক কিদৰে পৰিচালনা কৰা  
হয়? এই অভীক্ষাৰ বিশ্লেষণ আৰু ব্যাখ্যা সম্পৰ্কে বহুলাই  
আলোচনা কৰা।  
 $1+2+5=8$

What is thematic apperception test? How is it  
administered? Discuss elaborately about the  
analysis and interpretation of this test.

( 5 )

অথবা / Or

কোনো এটা অভীক্ষাৰ প্ৰশ্নপদ বিশ্লেষণ মানে কি? ইয়াত  
প্ৰশ্নপদৰ কাঠিন্যৰ মান আৰু প্ৰশ্নপদৰ পাৰ্থক্য নিৰ্ণায়ক ক্ষমতা  
নিৰ্ধাৰণ কৰোঁতে কি কি পছা অৱলম্বন কৰা হয়?  $4+(2+2)=8$

What is meant by item analysis of a test?  
What methods are used here in determining  
the difficulty level of test item and  
discriminative power to test item?

6. বিচ্যুতিৰ অৰ্থ কি? তলৰ তালিকাখনৰ পৰা চতুৰ্থক বিচ্যুতি নিৰ্ণয়  
কৰা :  $2+6=8$

What is variability? Calculate quartile  
deviation from the following table :

শ্ৰেণী অন্তৰাল Class Interval	বাৰংবাৰতা Frequency
110-119	10
100-109	12
90-99	18
80-89	15
70-79	25
60-69	12
50-59	18
40-49	8
30-39	2

$N=120$

( 6 )

অথবা / Or

গড় কি? তলৰ তালিকাখনৰ পৰা চমু পদ্ধতি প্ৰয়োগ কৰি গড়  
নিৰ্ণয় কৰা:  $3+5=8$

What is mean? Calculate the mean from the  
following table applying the short method :

শ্ৰেণী অন্তৰাল Class Interval	বাবংবাবতা Frequency
40-44	3
35-39	5
30-34	10
25-29	14
20-24	8
15-19	6
10-14	4

$N=50$

7. বাবংবাবতা বহুভুজ কি? তলৰ তালিকাৰ পৰা এটা বাবংবাবতা  
বহুভুজ অংকন কৰা:  $2+5=7$

What is frequency polygon? Draw a  
frequency polygon from the following table :

শ্ৰেণী অন্তৰাল Class Interval	বাবংবাবতা Frequency
80-89	2
70-79	11
60-69	50
50-59	70
40-49	43
30-39	20
20-29	4

$N=200$

( 7 )

অথবা / Or

তলৰ তালিকাখনৰ পৰা 'স্থান তাৰতম্য পদ্ধতি' প্ৰয়োগ কৰি  
সহসম্বন্ধৰ গুণাংক নিৰ্ণয় কৰা আৰু ফলাফল ব্যাখ্যা কৰা:  $6+1=7$

Calculate the coefficient of correlation from  
the following table by using 'rank difference  
method' and interpret the result :

Students	A	B	C	D	E	F	G	H
Marks in Paper I	30	40	50	20	10	45	22	18
Marks in Paper II	55	75	60	12	11	38	25	15

\*\*\*